

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce
Paměť prchavého místa
Mezičlánek
BcA. Vojtěch Soukup

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarné umění
Studijní obor Sochařství
Specializace Socha a prostor

Diplomová práce
Paměť' prchavého místa
Mezičlánek
BcA. Vojtěch Soukup

Vedoucí práce: Prof. Akad. Soch. Jiří Beránek
katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta umění a designu

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Vojtěch SOUKUP**
Osobní číslo: **D13N0019P**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Sochařství, specializace Socha a prostor**
Název tématu: **Paměť prchavého místa**

Zásady pro vypracování:

Minimální rozsah prací

Počet: 1 x sochařská/landartová instalace

Formát: +/- 10m

Popis realizace: Sochařská/landartová instalace, která se vztahuje k místu, jako k nositeli paměti.

Výstup: sochařská/landartová instalace

Průběžné plnění úkolů dle pokynů vedoucího práce (a příp. konzultanta, je-li stanoven) a pravidelné konzultace do termínu odevzdání práce 1 x týdně v rámci semináře ke kvalifikační práci.

Postup realizace

1) září- Teoretická část práce:

(bod 1. - 3. - uvědomit si, kdo jsem, odkud přicházím, kam směřuji - dříve, nežli začnu pracovat). Z toho vyplývá výběr tématu a cíl práce.

Praktická práce - sběr materiálů a průběžné intenzivní studium zdrojů.

2) říjen - Předložení řady skic a variant řešení.

3) listopad, prosinec - Varianty pracovní verze, volba nejvhodnější varianty, průběžná práce na praktické části závěrečné práce.

4) leden, únor - Předložení adekvátně rozpracované praktické části závěrečné práce, předložení rozpracované teoretické části závěrečné práce v souladu s doporučenou osnovou (pro udělení zápočtu).

5) březen - Realizace výsledného projektu, předložení pracovní verze kompletní teoretické práce.

6) duben - Finalizace a odevzdání:

(finalizace projektu, dokončení teoretické i praktické části práce, příprava prezentace, odevzdání obou částí práce pro udělení zápočtu).

Obhajoba

červen - Obhajoba + prezentace kvalifikační práce na CD/DVD (v podobě pro tisk)

Rozsah grafických prací: **vyplyne ze zpracování DP**

Rozsah pracovní zprávy: **min. 15 normostran textu**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

PESSOA, F. **Kniha neklidu**. Praha: Argo: 2007.

ISBN: 978-80-7203-912-8 HEJDUK, T. **Od Eróta k filosofii, Studie o Erótu se zřetelem k Sókratově filosofii**. Praha: Pavel Mervart: 2007,

ISBN: 978-80-86818-50-4.

REALE, G. **Platón: Pokus o novou interpretaci velkých Platónových dialogů ve světle nepsaných nauk**. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2005. ISBN 80-86005-23-2.

Vedoucí diplomové práce: **Prof. ak. soch. Jiří Beránek**

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2013**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2014**

L.S.

Doc. akad. mal. Josef Míštera
osoba pověřená řízením fakulty

V Plzni dne 16. září 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, Květen 2014

.....
Podpis autora

Obsah

1. Úvod	1
1.1. Mé dosavadní dílo v kontextu specializace.....	1
1.2. Téma a důvod jeho volby	3
1.3. Cíl práce	4
2. Projekt Pecihrádek.....	6
2.1. Příprava – Historické intermezzo.....	6
2.2. Příprava – technologické průprava	7
2.3. komplexní řešení dané lokality.....	9
2.4. Koncept „Mezičlátku“	12
2.4.1. Exkurz do vývojové řady – vysutý most.....	14
2.4.2. Exkurz do vývojové řady – skromnější řešení.....	15
2.5. Popis díla (Mezičlátku) – jiné řešení.....	16
3. Závěr.....	19
3.1. Příínos pro daný obor.....	19
3.2. Silné stránky	20
3.3. Slabé stránky.....	21
3.4. Resume.....	22
3.5. Seznamy.....	23
3.5.1. Knižní a periodické zdroje.....	23
3.5.2. internetové zdroje.....	24
3.6. Seznam příloh.....	24

1. Úvod

1.1. Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Mé dílo v kontextu sochařství se na začátku 21. století ubírá cestou, která logicky navazuje na tvorbu minulého století. Ať už se jedná o „izolovanou“ tvorbu mých pedagogů, kteří jako mladí výtvarníci tvořili nekonformní umění, tak samozřejmou paralelu na světové lánartového dění druhé poloviny 20.století.

Prameny, které považuji za inspirativní, potažmo podobné mému náhledu na svět, spatřuji v práci ruských konstruktivistů (Tatlin), kde konstrukce hraje roli nositele nejen estetické hodnoty. Oproti konstruktivistům se vyhrazuji už světonázorem. Netvrdím, že tradiční sochařství je primitivní. V žádném případě nesouhlasím s tvrzením, že kvalitní sochař/umělec musí opovrhovat tradicemi, aby se stal moderním¹.

Jeden z proudů mé tvorby je abstrakce a figurativní abstrakce, kde sebe spatřuji někde mezi díly Moora. Oba tyto významní umělci 20. století vycházejí z přírody. Využívají přírodu, kterou po formě redukují do čistých tvarů. Takto zredukované tvary umocňují myšlenku a jasněji ukazují smysl artefaktu – nemají prostor zabývat se nepodstatným.

1VOLAVKOVÁ-SKOŘEPOVÁ, Z. *Myšlenky moderních sochařů*. druhé vydání. Praha: OBELISK, nakladatelství umění a architektury, 1971. edice orientace, Svazek 8.

Když zpětně pohlédneme na moji tvorbu, je plná snah na jedné straně o čistou abstrakci a na druhé straně stojí redukované figurální motivy. V tomto smyslu je potřeba mluvit pouze o věcech, které z nejrůznějších důvodů nepřekračují komornější rozměry.

Na poli tvorby exteriérové (landartové) jsou snahy spíše upírány k sochařským instalacím, které pracují s větším krajinným celkem [1], cizí mi není ani drobný vstup do krajiny [2].

Tyto vstupy do krajiny mají obrovský význam v tom, jak malým zásahem lze do krajiny, popřípadě místa vtisknout nový význam nebo vrátit význam minulý.

Na druhé straně je zásah razantnější, kdy je vstup autora naprosto znatelný, avšak citlivý k danému prostředí. Tento princip jsem použil ve své bakalářské práci, který pracuje s velkým prostorem, a je tvořen drobnými instalacemi. [3]. Tuto práci zmiňuji záměrně a to z důvodu, že úzce souvisí s tématem práce diplomové. Obora v Kačině která dříve sloužila k parforsním honům, téměř zanikla v důsledku péče minulého režimu a v nynější době se podrobuje rozsáhlé rekultivaci. Byla velice důležitá z krajinářského a společenského hlediska. Sloužila jako kulturní místo, které zapadá do celkového konceptu kulturní krajiny v širokém kontextu této oblasti. Protože tato oblast byla takto krajinářsky zpracovaná, má i bohatou paměť, která se v důsledku dějin měnila a tím se opět vracíme k tématu této práce („paměť prchavého místa.“)

1.2. Téma a důvod jeho volby

Téma „paměť prchavého místa“ interpretuji jako to, že ve všech místech na naší zemi jsou vryty (zaznamenány) všechny události. Tato paměť je však velice zranitelná, neuchopitelná a její neuchopitelnost je chráněna vrstvami časů minulých. Jen citlivý a pokorný pozorovatel může proniknout do tajemství místa, které neustále získává novou paměť (historii).

Toto téma jsem vybral proto, že cítím úzkou paralelu s landartovou tvorbou. Já jako výtvarník zasahuji do krajiny a tím měním její paměť. Vytvářím nové příběhy, nové legendy, nad kterými může budoucí návštěvník meditovat, tak jako já při toulkách přírodou hledám a snažím se odkrýt zatím skrytá tajemství krajiny, místa a času. Jeden z dalších důvodů výběru tohoto tématu může souviset s tím, že toto téma je neuvěřitelně široké a nechává velkou volnost v jeho ztvárnění.

Již při prvních úvahách jsem uvažoval o instalaci na nějakém významném, cenném místě. Pociťuji logickou touhu na místo reagovat instalací, která bude určené místo několik dalších let doplňovat. Právě to, že na místo zareaguji prostorovou instalací vyplňuje moji interpretaci tématu v tom smyslu, že každé místo získává v každém okamžiku novou vrstvu paměti (historie.). Ta je prchavá a za pár okamžiků nemusí být patrná. Touha po prostorové instalaci doslova vyplňuje podtitul tématu: „Zpracování konkrétního prostoru ve vztahu k jeho minulosti“²

² *Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara* [online]. [cit. 2014-04-28]. Dostupné z:http://www.fdu.zcu.cz/images/dokumenty/TEMATA_DP_VYHL_V_AK_R_2012_13_II.pdf

Mám silný pocit, že toto téma by se dalo v určitých případech použít jako definice landartu.

1.3. Cíl práce

Cíl práce:

- Sochařskou instalací oživit cenný prostor bývalého hradiště Pecihrádek, který přiléhá na lokalitu u kostela sv. Jiří v Plzni – Doubravce.

- Zvýšit povědomí o této lokalitě jak mezi laickou veřejností z řad návštěvníků, tak i zapojení městských, potažmo krajských institucí.

- Instalaci vyhotovit v adekvátní řemeslné úrovni vycházející z klasických tesařských technologií. Technologická stránka a úroveň řemesla by měla zvyšovat estetickou hodnotu artefaktu.

- Veliký důraz bude dán na proporce mezi jednotlivými díly instalace a samozřejmě na proporci vůči okolnímu prostoru. Výsledkem by měl být nenásilně nainstalovaný artefakt, který bude vhodně doplňovat danou lokalitu.

- Do nejvyšší možné míry naplnit význam tématu. Historická hodnota této lokality je pro dané téma velmi vhodná. Mým vstupem do tohoto prostoru přidávám pomyslnou vrstvu paměti. Můj zásah, který za pár let nemusí být patrný, nechá na naší časové ose další vrstvu.

Instalace by měla splňovat principy landartu. A to v jeho pomíjivosti, využitím přírodních materiálů, citlivého umístění a prací

v širším kontextu lokality.

- Naším společným zásahem do této lokality zapříčinit celkové „vyčištění“ lokality Pecihrádku. Zvláště pak odstraněním náletových dřevin v širším okolí samotného prostoru Pecihrádku (vrchol, příkop) otevřít výhled směrem k sv. Jiří a městu.

2. Projekt Pecihrádek

2.1. Příprava – Historické intermezzo

Historický význam Pecihrádku a jeho blízkého okolí je nesporný již jen s uvědoměním existence kostela sv. Jiří.

Samotné založení kostela je legendou datováno kolem roku 992. Je spojováno se sv. Vojtěchem, který se vracel z exilu a zastavil se právě v této lokalitě. Pravděpodobněji byl však kostel založen na konci 12 století³.

[4], „Na skalnaté ostrožně proti kostelu sv. Jiří na druhém břehu Berounky, je položeno středověké tvrziště zvané Pecihrádek. Výhodnou, přírodou chráněnou polohu však využívali lidé dávno předtím. V roce 1975 zde byl totiž nalezen broušený kamenný klínek, o 12 let později pak malá broušená kamenná sekerka. Podle způsobu opracování vyrobili tyto nástroje lidé v eneolitu, tedy v pozdní době kamenné. V letech 2003 a 2006 zde bylo nalezeno rovněž několik pravěkých střepů. Je tedy pravděpodobné, že okolí spilitového skalního výchozu bylo osídleno již ve středním eneolitu lidem tzv. chamské kultury (zhruba kolem 3200 př. n. l.), který si vybíral podobná místa pro svá výšinná sídliště.

V roce 1991 byly na severním předpolí tvrziště, asi 50 metrů od hrany příkopu, v sondě položené ve vývratu, zjištěny další doklady pravěkého osídlení. Zřejmě zde v období halštatské

³WIKIPEDIA. [online]. [cit. 2014-05-05]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_svateho_Jiri

mohylové kultury (kolem 700 př. n. l.) stávala jiná výšinná osada, tentokrát neopevněná.

Na dně sondy byly dokonce zachyceny stopy po sídlišti daleko starším; snad zde měli své stanoviště paleolitičtí lovci. Jak tedy vidíme, ostrožnu proti kostelu sv. Jiří využívali dávní obyvatelé rádi a opakovaně⁴.

2.2. Příprava – technologické průprava

Technologická specifikace této práce vychází z klasických tesařských technologií. Důležitou věcí je teoretická znalost práce daného řemesla. Teorie byla čerpána z mnoha knih.

Nádherný úvod do sekání trámů jsem našel v historické učebnici tesařství, kde krásným jazykem poplatným začátku 20. století je popisováno osekání trámu: „Dříví, jenž má býti na čtyři strany otesáno, natočí se na hrb na stranu. Aby kmen na koze lépe ležel, vysekne se na spodní straně nad kozou „lízka“ tak, že se oblana s dvou stran zasekne a vyštípne; zručný tesař má to vykonati třemi seky. Na kmeni se pak odsekají suky, odlabe a ořeže se kůra, naměří se délky i příslušné síly trámce, který se má otesati...“⁵ Chceme-li trám hladký, tak nejprve trám nasekáme na „hrubo“. To se provádí sekerou hlavatkou. Na dočištění a dohlazování trámů se používá širočina.

Tento krásný úvod nás zavedl k teorii sekání trámů. Z dnešního hlediska můžeme pouze konstatovat, že příčné seky

4 J., K., M. F., J. H., M. H., H. W. H. H. a J. S. ÚTVAR KONCEPCE A ROZVOJE MĚSTA PLZNĚ. *Park sv. Jiří: územní studie*. Plzeň, 2010.

5 STARÝ, Stáňa. *Příručka pro tesaře : k odbornému vzdělání učňů a pomocníků tesařských*. Praha : Společnost stavitelů, 1925. 80 s.

možno nahradit řezem motorovou pilou.[5] Řez musí být vyhotoven tak, aby po odsekání nebyl opticky patrný. Tuto technologii aplikujeme na všechny strany trámu.

Asi nejdůležitější technologické hledisko této práce bylo samotné skládání a čepování trámů do požadovaného tvaru. Vzhledem k tomu, že trámy tvarově vycházely z přirozeného růstu, byl jsem při zaměřování veškerých spojů odkázán na metodu „pokus omyl“. Měření připadalo v úvahu jen rámcově. To ve finále znamenalo velkou fyzickou náročnost práce, protože každý trám se musel několikrát přendávat a přetáčet.[6]

Řemeslnou lahůdkou bylo řešení tesařských spojů. Jeden z použitých tesařských spojů se jmenuje: „Rohové přeplátování rybinové“. Tento spoj resp. jeho modifikace byla použita v rohu věnce, který rámuje celou instalaci a jedná o nejnáročnější spoj v mé práci. Tento spoj vychází z kombinace klasického rohového přeplátování. Oproti jednoduchému přeplátování by měl lépe odolávat v tahu a tlaku a též proti posunu⁶

Další z použitých spojů je vcelku jednoduchý „čep a rozpor“: při řezání čepu a rozporu musíme dávat pozor na přesné opracování obou částí. Čep a rozpor do sebe musí těsně zapadat a při sesazování nesmí klást veliký odpor (nebezpečí vyštípnutí). Při zjištění velkého odporu je nutné čep přibrousit.

„Kvalita spoje závisí na přesnosti osazení čepu. Tento úkon provádíme ručně, osazovacími a čepovacími pilkami s jemným ozubením“⁷.

⁶ GERNER, Manfred. *Tesařské spoje*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003, 220 s. ISBN 80-247-0076-X.

⁷ LUKOL, L. *Technologie : pro 1.ročník SOU učebních oborů zpracování dřeva*. první vydání. Bratislava : Alfa, 1985. tesařská technologie, s. 164.

„Řez ploch rozporu provádíme od narýsované čáry směrem dovnitř, tloušťka řezné spáry od narýsované čáry čepu směrem ven, tedy na úkor vnějších plátek dřeva, jež odpadnou.

Při ručním řezání je lepší, když je čep zpočátku tlustší a jde těžko, protože jej můžeme pozorně přibrousit (orašplovat). U strojního řezání je potřeba nařezat zpočátku několik zkušebních čepů a rozporů při nastavování a seřizování stroje řezat teprve tehdy, když je nastavení úplně správné. Máme-li řezat více spojů, je účelné zdokonalit a urychlit řez na stroji vhodnými přípravky.“⁸

2.3. komplexní řešení dané lokality

Je nutné zmínit, že v prvních fázích práce bylo uvažováno o komplexním řešení zpřístupnění Pecihrádku. Tato varianta byla řešena kolektivem autorů (Soukup V., Šik J., Kužvartová K.)**[7]**

Elegance tohoto řešení tkví právě v její komplexnosti a v tom, že drobnými zásahy bude zceleno relativně velké území. Základním úkolem bylo přivést kolemjdoucí na akropoli Pecihrádku. V nedávné době přišel širší prostor Pecihrádku o svůj lesní porost. V důsledku toho částečně zanikla pěšina vedoucí na Pecihrádek.

Novým úkolem je tuto cestu znovu vytyčit a poukázat na její vstup a posléze cíl. Začátek cesty má bohužel drobný nedostatek v tom, že od Bílé Hory se ústí cesty nalézá v místě, kde je již profil cesty značně strmý a tím pádem lehko přehlédnutelný – zvláště pak v období bujení vegetace.

⁸ LUKOL, L. *Technologie : pro 1.ročník SOU učebních oborů zpracování dřeva*. první vydání. Bratislava : Alfa, 1985. tesařská technologie, s. 164.

Proto bylo navrhováno kolem ústí „hradní“ cesty osadit na sucho skládanou zídku, která by jasně definovala vstup na tuto stezku (autor: K. Kužvartová). [8] Následné vedení stezky je možné odhadnout z terénu. Je však potřeba tuto cestu vzhledem k absenci porostu definovat. Kolegyně na toto téma navrhla několik řešení, například kolem cesty osadit dřevěné prvky, které by jasně definovali cestu [9]. Počítali jsme s tím, že když návštěvník uvidí určité prvky po cestě, bude se jich držet a cesta se znovu přirozeně obnoví. Touto technikou můžeme cestu korigovat a dosáhnout tak krajinářsky působivého efektu se zachováním historické podstaty cesty.

Od řešení cesty se přesuneme na akropoli a budu se zabývat posledním ze tří segmentů celkového řešení a to z důvodu, že o prostředním (mém) návrhu bude řeč v dalších kapitolách této práce (2.4). Z logických důvodů nejdůležitější bude vyřešit samotný vrchol (akropoli) Pecihrádku. Tento úkol si vzal za své kolega (J.Šik), který se ve svém návrhu pluje na vlně existencialismu okořeněném notnou dávkou symbolů [10].

Tři sloupy, tři principy, tři materiály, které svým vnitřním uspořádáním a kombinací materiálů mohou odkazovat na memento mori. Můžeme to též chápat jako hru médií, které symbolizují různé matérie, které jsou spjaty s prastarou kulturou, která fyzicky Pecihrádek obývala.

Tři solitéry, které jsou svým způsobem každý jiný, ale zároveň společně komunikují v propracovaném kompozičním vztahu. Vytvářejí vlastní prostor, prostor nové tvrze všeobecné paměti tohoto místa. Symbolické materiály (dřevo, hlína, kosti,

vzduch) sami o sobě poukazují na pravěké kultury, které se nám do dnešních dnů halí do roušky tajemství. A právě o to silněji můžeme vnímat tyto materiály jako odkazy na dávné obyvatele (kosti).
Stavební materiál (hlína, dřevo) který sám o sobě ukazuje na staré technologie, může též odkazovat na pomíjivost bytí. Symbol vzduchu, který sám jako imaginární veličina není hmotný, můžeme vnímat jako „koště“ věků, které vše zametá pod koberec dějin.

Tato silná témata skvěle fungují v celém kontextu cesty. Cestu můžeme vnímat jako časovou osu - linii života, po které každý směřujeme do cíle.

„Když jde člověk stále rovně, nedojdeme daleko⁹“

Instalace na akropoli dává ve své podstatě smysl ostatním návrhům (Kužvartová, Soukup). Tímto však nechci říci, že by bez instalace na vrcholu Pecihrádku neměly ostatní práce smysl. V naplnění celého plánu budou dávat smysl v širokém kontextu. Bez něj budou ochuzeny o svojí vlastní vzájemnost.

Můžeme to vzít i více prakticky a optimističtěji. Pokud i jediná realizovaná část projektu přiměje nic netušícího člověka jít na toto skvostné místo, můžeme to považovat za veliký úspěch, který doufejme vyústí v námi navrhované komplexní řešení, které je dle mého soudu pro tuto oblast požadováno.

Jak již bylo zmíněno, tento koncept řeší celý prostor, a to na bázi ideálního návrhu. Bohužel v nynější době není možné určit,

⁹ SAINT-EXUPÉRY, Antoine de. *Malý princ*. 13. vyd. v Albatrosu, 1. v překladu Richarda Podaného. Překlad Richard Podaný. V Praze: Albatros, 2010, 94 s. Pokladnice Albatrosu. ISBN 978-80-00-02738-8.

zda k tomuto řešení někdy v budoucnu dojde. Již v tuto chvíli jsme seznámeni s několika problémy na legislativní a administrativní bázi, které již brzdí provedení tohoto záměru.

2.4. Koncept „Mezičlánek“

Budeme-li se zabývat konceptem realizované práce, musíme se vrátit k bodu komplexního řešení (viz. 2.3.), kde jsou vysvětleny obecné vazby jednotlivých prací.

Jako první se můžeme zabývat samotným názvem práce. Mezičlánek je název, který mě napadl v okamžiku první schůzky s kolegy. Na této schůzce padly zásadní věci v podobě rozhodnutí kolegy Šika, že se bude zabývat samotným vrcholem Pecihrádku. Nezávisle na jeho rozhodnutí kolegyně Kužvartová mluvila o zpracování přístupové cesty.

Na základě jejich rozhodnutí jsem uvažoval o své roli v projektu jako mezičlánek jejich práce. Chtěl jsem spojit jejich rozhodnutí a přispět tak k hodnotnému celku. To vše skvěle zapadá do konceptu komplexnosti našeho řešení. Prostřednictvím kolegů měla být vyřešena cesta a vrchol. Nikdo se však nezamýšlel jak se z cesty na ten vrchol dostat. V dnešní době samozřejmě existuje vyšlapaná cesta na akropoli. Která využívá části zmizelého příkopu a po traverzu stoupá vzhůru

Tato cesta samozřejmě není původní a není přímá. Vzhledem k příkopu, který byl logicky položen na jediné odkryté části tvrziště, předpokládáme umístění mostu nedaleko stávající cesty[11]. Myslím, že na koncepční rovině bude celkem zásadní umístit instalaci co možná nejbliže právě k místu, kde most s

největší pravděpodobností býval. Nejenže bude po jeho instalaci přístup na vrchol přirozenější, ale také historicky podloženější.

V momentě, kdy navrhuji funkční stavbu, se zabývám něčím, co je vlastně z technického hlediska pomůcka k překonání určité vzdálenosti, které začíná a končí v různých výškách. Uvažujeme-li ideálně o všech typech těchto stavebních forem, musíme brát na zřetel fakt, že nejen most sloužil v dávných dobách jako technická pomůcka na překonání vzdálenosti.

Na hradiště nebo tvrz se dalo dostat i jinými způsoby. Tím samozřejmě opouštíme romantické přechody po lávkách a vplouváme na vlnu pragmaticko – fortifikačního významu. Hradiště a tvrze sloužily k upevnění feudálního zřízení. Ve svém kraji prezentovala a hlavně aplikovala moc a sílu. Z toho logicky vyplývá to, že se čas od času kolem takové tvrze strhly určité nepokoje. Touto smyčkou se dostáváme k podstatě tohoto téměř válečného exkurzu. A to, že instalace může po inspirační stránce vycházet z obléhací zbraně, která též slouží jako mezičlánek mezi dobyvateli a obránci.

Zbraň, která po časech své největší slávy pravděpodobně leží na dně příkopu jako memento dávných bojů. Zub času vnáší do tohoto téměř rozpadlého stroje / stavby určitou přirozenou nahodilost.

Další důležitý koncepční proud vidím v tom, že cestu můžeme vnímat jako časovou osu. V tomto případě cestou stoupáme na bod, který je díky svému umístění a historie sám o sobě záhadným a do jisté míry až mystickým místem. To, že by

měla vzniknout na vrcholu takovát instalace, podporuje domněnku mysteriózního místa, které se jako Athénský parthenón vznáší nad „ubohostí“ lidského bytí. Toto mě vede k myšlence, že tato instalace je opravdovým mezičlánkem a to mezi světem naším (současným) a světem dávným (keltským).

Připustíme-li tuto koncepci, může instalace sloužit jako pozvání k nahlédnutí do minulosti. Znalost minulosti je cenným základem každé civilizace.

„Kdo nezná minulost, nezvládne budoucnost“¹⁰

2.4.1. Exkurz do vývojové řady – vysutý most

Předtím než se dostaneme k samotné realizované instalaci, považuji za nutné trochu zabrousit do vývojové řady.

Vysutý most byla varianta, která na sebe brala roli většího zásahu do dané lokality. Měřítka i vzájemné proporce byly koncipovány tak, aby instalace byla dobře viditelná z širšího okolí [11]. Jak je dobře patrné, [12] jedná se složitější konstrukci, která by byla vyhotovena též ze dřeva. Tato konstrukce by byla vystavěna tak, aby mohla být opláštěna. Plášť by byl tvořen větvemi stromů, které by se mezi sebou proplétaly a připevňovaly na konstrukci mostu.

Tento způsob by umožňoval dobré modelování pláště mostu tak, aby celková linie byla elegantní a při detailnějším pohledu by připomínala domnělý chaos ptačího hnízda. Ten je ovšem zdánlivý a skrývá propracovaný systém s vnitřní logikou

¹⁰ Azcitáty. In: [online]. [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: <http://azcitaty.cz/citaty/golo-mann/>

Důležité by bylo „chování“ pláště v různých ročních obdobích. Předpokládám, že na jaře a v létě by byla instalace téměř neviditelná, až na drobný rozdíl v barevnosti pláště za bujení jarní vegetace. Myslím, že velice zajímavý by byl podzimní a zimní efekt, který by celou instalaci odhalil. A to opět velice intimně s notnou dávkou tajemství (barevnost dřeva a pláště by byla podobná, až na „chumel větví“ opláštěného mostu) Nevšední by jistě byla zimní „čepice“, která by přirozeně podpořila prostorovou modelaci.

Princip opláštění by měl do této relativně monumentální stavby vložit trochu nenápadnosti a skromnosti, která by se, jak již bylo řečeno, každou roční dobu měnila a podporovala by esteticko - koncepční rovinu instalace.

2.4.2. Exkurz do vývojové řady – skromnější řešení

Vysutý most bohužel nesl velká úskalí v technických řešeních. S největší pravděpodobností by byl vyžadován zásah projektanta, který by tento projekt dotáhl po technické stránce a poskytl v dnešní době (bohužel) tak potřebná razítka. S největší pravděpodobností by narostly náklady právě za administrativní záležitosti instalace do astronomických výšin.

V dalších skicách bylo upuštěno od pláště a konstrukce prošla celkovou redukcí. Tím do sebe dostane daleko více vzduchu a tím pádem ztratí na monumentalitě – což celé instalaci prospěje.

[13]

Od složitosti vysutých konstrukcí bylo v závěru navrhovacích prací upuštěno právě z důvodu velké administrativní a finanční zátěže.

Místo zůstalo stejné, jen přišla myšlenka, proč překlenovat příkop, když můžeme stejného efektu (překonání příkopu) dosáhnout vložením instalace přímo do něj. Tím vznikne dílo, které kopíruje profil příkopu, zpřístupňuje vrchol a svojí komornější vizuální podobou lépe koresponduje s širším okolím[14].

2.5. Popis díla (Mezičlánek) – jiné řešení

Razítková válka dospěla k vyvrcholení a skončila fiaskem komplexního řešení. Jediné žhavé želízko v ohni zůstává mezičlánek. Bohužel i ten byl velice ohrožen v náročnosti jednání a lhostejnosti oslovených úřadů. Nemůžu se ubránit dojmu, že vyjednávací pozice studenta je velice omezena v tom, že je jím pohrdáno už jen ze samotného jeho statutu.

Na přelomu roku (2013-2014), kdy již většina trámů byla připravena na instalaci, jsem musel opět přemýšlet o umístění díla. Vzhledem k reakční schopnosti úřadů jsem již tušil, že nemůžu stihnout instalaci na Pecihrádku a začal nový boj o umístění.

Je však potřeba chápat, že koncepční rovina zůstává stejná, i když nové místo nebude mít tak hlubokou historickou hodnotu jako původní lokalita. To ve výsledku znamená, že nové umístění je pouze jako ilustrace samotného artefaktu. Tím však nechci říci, že by na jiném místě neměl význam nový (viz. Níže)

V areálu kampusu univerzity, přesněji v prostoru před fakultou umění a designu, se nalézá uměle vytvořený kopec [15], který by teoreticky mohl být vhodný pro umístění mé instalace. Tento řekněme záhadný val zeminy uprostřed průmyslové zóny je zde možná stejně absurdní jako instalace samotná. (Celou dobu mě

fascinovala představa zbytků keltského hradiště v areálu univerzity).

Opět jsem musel podstoupit martyrium v podobě administrativního kolečka. S velikou pomocí p. děkana byl p. prorektor přesvědčen o neškodnosti umění. A práce se mohly konečně rozběhnout.

Instalace je umístěna na severní hraně navážky naproti vstupu do Fakulty umění a designu. Kampus univerzity se nachází na jižním okraji Plzně na Borských polích.

Pro lepší představu zahájím popis instalace rozměry. Šířka instalace je 2,5 metru. Překonává výšku cca 3,5 metru. A její délka je přibližně 4,5 – 5 metrů. Trámy mají rozměry přibližně 30 x 30 cm. Některé podpůrné prvky jsou i subtilnější.

Instalace je vyhotovena ze dřeva. Jednotlivé trámy konstrukce jsou sekány klasickými technologiemi (viz Technologická průprava).

Instalace je po formální stránce jednoduše vypadající konstrukce, která je rámovaná věncem kubického tvaru.**[16]**. Věncem dává do instalace řád, který je porušen až šikmými lyžinami. Lyžiny nesoucí samotné schody jsou přetaženy přes věnec a přečnávají nad samotnou instalací a tím ukazují daleko za horizont našeho vnímání.

Zajímavým prvkem jsou tesařské spoje, které příjemně podporují technicistní vzhled celé instalace. Vnášejí ještě více geometrie do již tak přísné instalace, která je ovšem zjemňovaná „nepřesným“ sekáním trámů (při sekání trámů se vycházelo z přírodního růstu dřeva).

Velice zvláštní efekt pocitujeme při procházení touto instalací.

I když instalace není nikterak monumentální (výška 3,5 m), její průchod tento pocit navozuje. Myslím, že je to způsobeno masivními trámy, které přispívají pocitu tíhy a nutnosti předimenzování konstrukce. Tento efekt je ještě zdůrazněn tím, že při průchodu klesáme kolem věnce z trámů, které svou blízkostí a masivností podporují efekt tíhy, který v tomto smyslu velice přispívá k pocitu monumentálnosti celé instalace.

Velikým překvapením bylo, že instalace zasazená do celkem nehostinné a rozlehlé krajiny, která je přeplněna stavbami nízké kvality, působí přirozeným dojmem. Výše uvedená negativa jsou ještě podpořena neútluností celého areálu univerzity, kde instalace působí jako zjevení z jiného světa. Do toho všeho betonu posazená, ručně dělaná, dřevěná stavba je zvláštní protiklad, nebo jakési memento lidské přítomnosti v této železobetonové džungli uprostřed průmyslové oblasti.

3. Závěr

3.1. Přínos pro daný obor

Přínos oboru spatřuji hlavně v principu koncepce celého ateliéru. Sochařský ateliér prof. J. Beránka se ubírá cestou, která je dle mého soudu velice důležitá a hlavně potřebná. Tento ateliér se drží starých dobrých hodnot, které jsou kořeněny notnou dávkou konceptuální složky. Nikdy však nezapře tradiční sochařství, z kterého vychází. To si myslím, že je jeden z největších přínosů oboru.

Studenti našeho ateliéru, pokud ovšem chtějí, jsou vedeni k citlivosti a respektu vůči krajině a přírodě. Vedeni tak, aby jejich vstupy byly co nejpřirozenější - tak jako naši předci přirozeně cítili proporce svého domu k rázu a profilu okolní krajiny.

Výsledkem tohoto vzdělání by měly být osoby, které jsou schopné přirozeně vnímat krásu a vzájemné vztahy v přírodě. Jsou kompetentní řešit problematiku veřejného prostoru a vstupovat do krajiny tak jako naši předkové. Ovšem s tím rozdílem, že naši předkové nemuseli studovat řadu let aby to pochopili. Což ve své podstatě může být ten největší přínos a to nejen našemu oboru.

Náš svět je přeplněn plastem a všemi různými materiály, které rychle vznikají za smrdutou záclonou z nafty. Avšak přirozenou krásu ručně sekaného dřevěného trámu, kamenů, které byly před mnoha roky pracně vršeny na krajích polí, si uvědomuje jen hrstka.

Jestli si jen jeden člověk uvědomí, že pomalu vznikající trám, je něco přirozeně výjimečného, tak jsem neobohatil jen obor, ale

pohnul jsem lidským vnímáním, což můžeme považovat za obrovský přínos. (pokud se však něco takového vůbec stane).

Přínos mé instalace spatřuji hlavně v pokusu o proražení ledů ve vztahu úřadů versus výtvarník. Myslím, že tento pokus, který v této době není úspěšný, možná napomůže budoucím studentům ve snazší vyjednávací pozici.

I když se nepodařilo prosadit instalaci na Pecihrádku, spatřuji její důležitost hlavně v tom, že se tato otázka otevřela a nějakou dobu byla tématem jednání. Dále považuji za důležité, že se jí vůbec podařilo, alespoň na náhradním místě, Realizovat. Instalace takového typu může demonstrovat to, že zásah ve veřejném prostoru nemusí nutně znamenat hromady betonu a asfaltu ohraničené „krásnou“ gabiónovou zdí.

3.2. Silné stránky

- - Silnou stránku spatřuji hlavně v komplexním řešení lokality Pecihrádek (viz bod 2.3.), které bylo bohužel vyhotoveno pouze na koncepční rovině.
- - I když instalace na Pecihrádku (zatím) nevznikne, myslím že se povedlo zvýšit povědomí o této lokalitě mezi zúčastněnými institucemi.
- - Instalace je vyhotovena klasickými technologiemi.
- - Proporce instalace jsou v dobrém vzájemném vztahu.
- - Instalace má dobrou proporci vůči valu a blízkému okolí
- - Přísná geometrie stavby je vyvážená živou strukturou

ručně sekaných trámů. To podtrhuje fakt ručního zpracování kulatin, při kterém byl respektován přirozený tvar stromu.

- - Typy tesařských spojů jsou adekvátně použity tak, aby podporovaly statickou stránku instalace se zachováním estetické hodnoty.
- - I když nebyl naplněn koncept „nové vrstvy paměti místa“ musíme připustit, že jsme založili novou, možná i první vrstvu paměti „vybagrovaného“ prostoru před Fakultou umění a designu.
- Přestože instalace nekopíruje žádný příkop, čímž se ocitáme na hraně její funkční nutností. Je pro mne její modifikace do otevřenějšího prostoru důstojnou variantou.

3.3. Slabé stránky

- - Koncept komplexního řešení na Pecihrádku nebylo možno naplnit.
- - Vzhledem k tomu, že instalace měla být vyhotovena na místě se zajímavou historickou hodnotou – musím připustit, že reálné umístění je po historické stránce slabinou.
- V určitých místech instalace musím připustit slabší stránku řemeslné složky práce.
- Instalace není umístěna v příkopě

3.4. Resume

Introduction:

Locality of Pecihrádek is historically very rare place. And from this reason I think it needs to be open to all citizens. That is not Pecihrádek generally known among the people of Pilsen, I take as a negative aspect damaging historically and countryside rich place.

The locality of Sv.Jiří knows in Pilsen everyone, but it is just Pecihrádek, which offers the unforgettable view on this locality and on the whole Pilsen too. Placing sculptural installation in this space we build on his rich history and memory. We leave him breathe again, opening his new and hopefully better future.

" Interlink " :

The main source of inspiration for the installation can be seen in siege towers, that are obviously younger than the former fortress. This inspiration comes from shape-constructural regards. Let's say that this installation captures the fictional point on the timeline – let's imagine the moment, when the siege has failed and trench is full of mementos of the battle. For example, mining tower, prepared but never used.

Basic shape we can see in various little brodges and drawbridges. Pecihrádek enables to perceive this installation as an connection of two worlds - history with our presence, celtic fort of past world with existing reality. This connection invites us into the looking to the history. And awareness of the past belongs to a valuable basis of any advanced civilization.

3.5. Seznamy

3.5.1. Knižní a periodické zdroje

1, VOLAVKOVÁ-SKOŘEPOVÁ, Z. *Myšlenky moderních sochařů*. druhé vydání. Praha: OBELISK, nakladatelství umění a architektury, 1971. edice orientace, Svazek 8.

2, J., K., M. F., J. H., M. H., H. W. H. H. a J. S. ÚTVAR KONCEPCE A ROZVOJE MĚSTA PLZNĚ. *Park sv. Jiří: územní studie*. Plzeň, 2010.

3, STARÝ, Stáňa. *Příručka pro tesaře : k odbornému vzdělání učňů a pomocníků tesařských*. Praha : Společenstvo stavitelů, 1925. 80 s.

4, GERNER, Manfred. *Tesařské spoje*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003, 220 s. ISBN 80-247-0076-X.

5, LUKOL, L. *Technologie : pro 1.ročník SOU učebních oborů zpracování dřeva*. první vydání. Bratislava : Alfa, 1985. tesařská technologie, s. 164.

6, SAINT-EXUPÉRY, Antoine de. *Malý princ*. 13. vyd. v Albatrosu, 1. v překladu Richarda Podaného. Překlad Richard Podaný. V Praze: Albatros, 2010, 94 s. Pokladnice Albatrosu. ISBN 978-80-00-02738-8.

3.5.2. internetové zdroje

1, *Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara* [online]. [cit. 2014-04-28]. Dostupné

z: http://www.fdu.zcu.cz/images/dokumenty/TEMATA_DP_VYHL_V_AK_R_2012_13_II.pdf

2, WIKIPEDIA. [online]. [cit. 2014-05-05]. Dostupné

z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_svat%C3%A9ho_Ji%C5%99%C3%AD_\(Plze%C5%88\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_svat%C3%A9ho_Ji%C5%99%C3%AD_(Plze%C5%88))

3, Azcitáty. In: [online]. [cit. 2014-04-29]. Dostupné

z: <http://azcitaty.cz/citaty/golo-mann/>

4,

3.6. Seznam příloh

Příloha 1

Křížová cesta v Branišově u Toužimy

Příloha 2

Linie

Příloha 3

Plán obory u zámku Kačina

Příloha 4

pohled od sv. Jiří na Pecihrádek

Příloha 5

nahrazení příčným seků zářezem pily

Příloha 6

Detail spoje

Příloha 7

Schéma umístění instalací na Pecihrádku.

Příloha 8

Vstup na hradní cestu

Příloha 9

Vyznačení cesty

Příloha 10

Návrh instalace na vrchol Pecihrádku

Příloha 11

Zakreslení umístění + současná pěšina

Příloha 12

Vizualizace – Vysutý „most“

Příloha 13

Vizualizace bez pláště

Příloha 14

Skici redukce konstrukce

Příloha 15

umístění Borská pole

Příloha 16

Finální podoba

Příloha 1

Křížová cesta v Branišově u Toužimy¹¹

Příloha 2

Linie¹²

11 Foto: Vojtěch Soukup

12 Foto: Vojtěch Soukup

Příloha 3

Plán obory u zámku Kačina¹³

Příloha 4

pohled od sv. Jiří na Pecihrádek¹⁴

¹³ Kresba v mapě Vojtěch Soukup

¹⁴ Foto: Vojtěch Soukup

Příloha 5

nahrazení příčným seků zářezem pily¹⁵

Příloha 6

Detail spoje¹⁶

15 Foto: Vojtěch Soukup

16 Foto: Vojtěch Soukup

Příloha 7

Schéma umístění instalací na Pecihrádku.¹⁷

Příloho 8

Vstup na hradní cestu¹⁸

¹⁷ Zákres v mapě: Vojtěch Soukup

¹⁸ Vizualizace: Kristýna Kužvartová

Příloha 9

vyznačení cesty¹⁹

Příloha 10

Návrh instalace na vrchol Pecihrádku²⁰

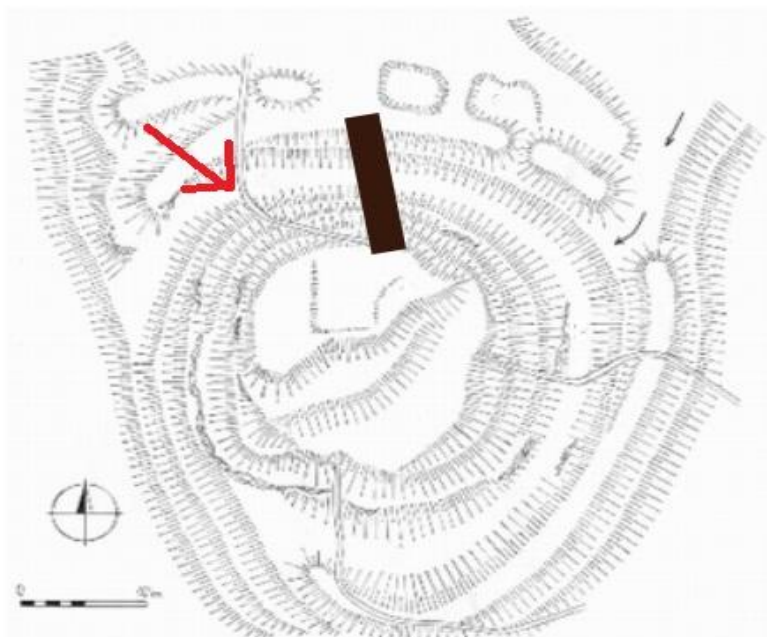

19 Vizualizace: Kristýna Kužvartová

20 Vizualizace: Jakub Šik

Příloha 11

Zakreslení umístění + současná pěšina²¹

Příloha 12

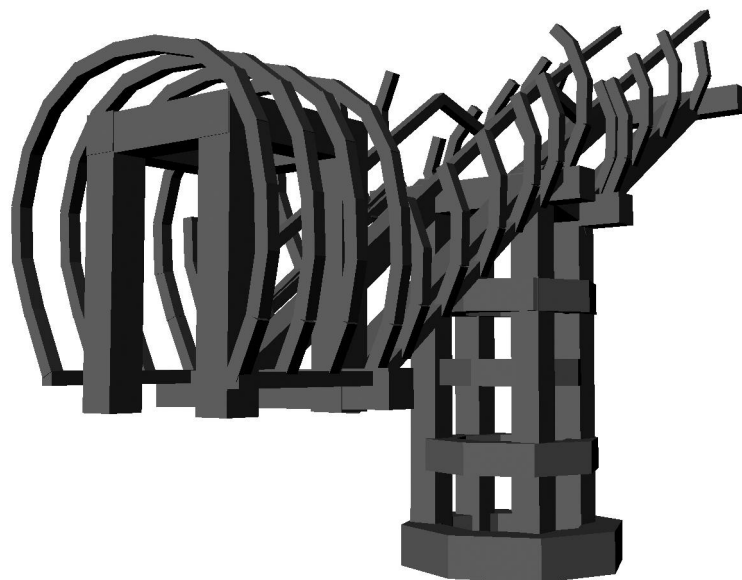
Vizualizace – Vysutý „most“²²

21J., K., M. F., J. H., M. H., H. W. H. H. a J. S. ÚTVAR KONCEPCE A ROZVOJE MĚSTA PLZNĚ. *Park sv. Jiří: územní studie*. Plzeň, 2010. Umístění zakreslil: Vojtěch Soukup
22 Vizualizace: Vojtěch Soukup

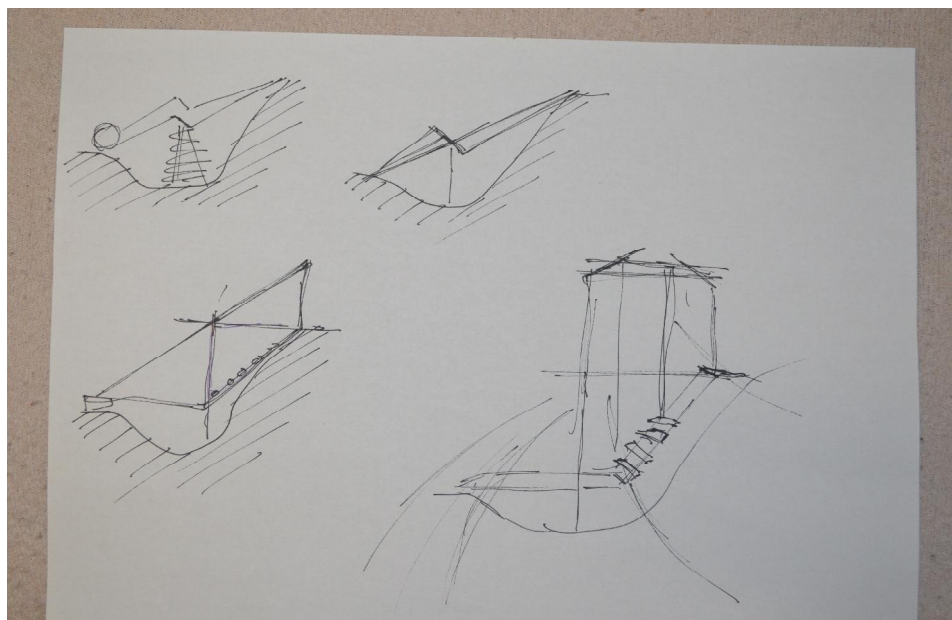
Příloha 13

Vizualizace bez pláště²³

Příloha 14

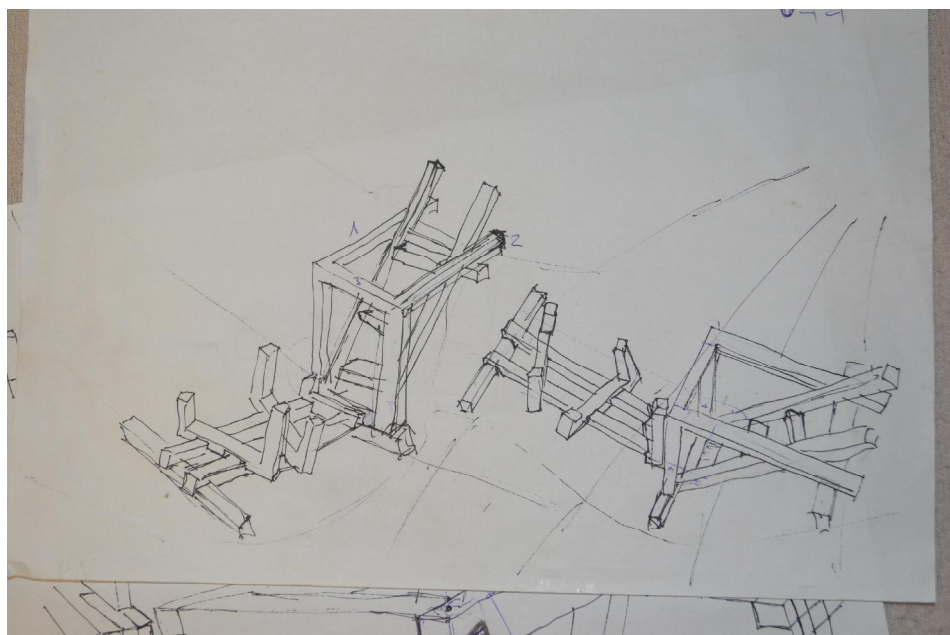
A, Skici redukce konstrukce²⁴

²³ Vizualizace: Vojtěch Soukup

²⁴ Kresba: Vojtěch Soukup

B,

C, Vizualizace z příkopu Pecihrádku

Příloha 15

umístění Borská pole²⁵

Příloha 16 a, b, c, d, e,

Finální podoba²⁶

25 Foto: Vojtěch Soukup, kresba v mapě: taktěž

26 Foto: Vojtěch Soukup

B,

C,

D,

E,

